

אויפֿרֿה פֿינרֿוֿש אַזי

ב רכבת הנוסעת מקלן להנובר היה קר באירופה לא מסיקים את קרונות המחלקה השלישית, אפילו בלילה קר של 20 מעלות מתחת לאפס. צריך לעשות עוד טעם מהפכה. ממולי ישב פרוצן אחד וחיך מאוון עד אוון. גם אוניו הארוכות חייכו. הוא שאל אותי בצרפתית אם אני צרפתי, אבל אני ידעתי שהוא יהודי. הוא הודה בכך, אבל למען הציבור הרחב הוא שאל אותי כל הזמן שאלות בצרפתית. בסוף גם הוא גרם. שני צעירים גרמנים העירו בי גסות ילדה קטנה שישנה לה וסיגו להם מקום. האבא של הילדה אמר שצברפת לא היו עושים ככה. הוא ידע מה שהוא אמר, כי הוא היה חייל גרמני בפאריס. הוא ידע שבמדי רח התיכון הם בעונה זו של השנה, כי אביו היה חייל בצבאו של רומל. הוא הס' ביר לי שאיש אינו רוצה במלחמה, אף על פי שלא שאלתי אותו בכלל. וזה מראה שאנשים יודעים מה צריך לענות אפילו אם לא שואלים אותם.

אי הקרוי ברלין

ההנובר טסים לברלין. אפשר לטוט כמעט מכל מקום, אבל גם מהנובר. שעה אחת. ברלין היא אי גדול, מוקף אוקיינוס אדום. על האי חיים כמה מיליוני אנשים ומחכים עד שהמים יסוגו והאי יתחבר עם היבשה. הם בכלל לא יודעים שזה אי, והם בטוחים עד היום שברלין היא מרכז העולם, ולא סתם מרכז, אלא מרכז רוחני. הם בטוחים ששם מסביב לקורפירסטנדום נאבקים על נשמת העולם, וכשהם שוכחים לפחות, הם גורא גאים כזה. קורפירסטנדום יכול היה להיות דומה לשאנגחאיה, אבל בשביל שיוכלו להבדיל ביניהם הוא אינו נו דומה. אשר לאונטרלינדן, הרי הוא נעם חק מעל המפה באחת השנים הנשכחות ביו תר בהיסטוריה, שנת 40 ומשהו. שמילי תרזות רכים וחדשים מבצעים שם מת' חת לקרח בין עיי החורבות, אבל הם לא מרמזים איש. גם בקורפירסטדום התוו איי

זה פגו טפשי את השפיץ של הקתדרלה של הקייזר וילהלם, והיא נראית עכשיו כמו גרמני שמן וקרח שהסיר לפתע את המגבעת וכולם רואים שהוא קרח. מאחר וי הקתדרלה מגרש קרח, המכוסה עשב בזמן שאינו מכוסה קרח, ועל המגרש קפה ספרותי גורא מפורסם שפעם ישבו בו היינריך מאן וקסקא. היום אוכלים שם נקי ניקיות, בכרלין אוכלים בכלל הרבה נקי ניקיות, בלי סכין ומזלג, והאנשים גם נר' אים כך.

נערות בנות חמש עשרה מציעות ברחוב משהו שאין להן מושג עליו. בכרלין אין להן זמן אפילו להיות בתולות. בדיוק כמו נקיקיות. אבל בקור הזה אפילו כושים לא מביטים אחורנית.

תחנה אחרונה

אפשר לנוע באופן חופשי ממדי רח למערב ומערב למזרח. בשתי מ' ערכות של רכבת תחתית, האו. באן והס. באן. כי ברלין נמצאת לא משני עברי מסך הברזל, אלא על מסך הברזל. זה לא כל כך טוב בשביל הביזנס כמו שהיה פעם, ומסיבה זו עברו רוב היהודים לי ברצלונה. כמה מהם עדיין נשארו, והם מלי שונים איש על רעהו בפני הרוסים או בפני האמריקאים ומפעם לפעם נהרג מישהו, ואו אי אפשר לכלוא אותו לחמש שנים באשמת אי תשלום מכס. יש צדק.

עד לפני כמה חודשים היה הקונדוקטור מכריו בפרידריכשטראסה: "תחנה אחרונה של הדמוקרטיה" אבל גם מהצד השני היה הקונדוקטור מכריו בפרידריכשטראסה: "תחנה אחרונה של הדמוקרטיה" נוהג זה בוטל עתה, כי איש לא יכול היה להחליט לאור הנחונים הללו איך לקרוא לפרידריכשטראסה.

משהו על ברבתי

אם יש שני עולמות שונים ווריים לחלוטין, הרי הם ברלין המערבית וברלין המזרחית. מרק מזרחי עולה בשוק הרשמי חצי מרק מערבי ובשוק השחור רבע. רמת החיים נמוכה יותר, פחות פולקסאנגנו ומכוניות אמריקאיות, פרצופים יותר אנרי שיים. במקום ספריהם של גורלים נאציים אתה מוצא בחנויות הספרים ובקניוסקים את ספריהם של מארכס ולנין, והרבה הרבה ספרות טובה. המקום היחיד באירופה בו מדצ' אים היום כתביהם של סופרים מתקדמים (ללא מרכאות) מכל העולם, הוא ברלין ה' מזרחית.

עט האינטליגנציה הגרמנית שנותרה לי פליטה לאחר כל השחיתות והקנינות חזרה לשם. מרכז העצבים הוא תיאטר אמשיץ' באורדום של ברטולד ברכט. אשתו של ברכט קיבלה אותי בסבר פנים נאות והסבירה לי שברכט חולה ושוכב במיטה. אבל יכולתי לשוחח עם אליובט האופטמן, יד ימין זו של ברכט משנת 1927 עד עצם היום הזה. לפני שאספר על השיחה המאלפת עם אליובט האופטמן אני מוכרח להקדים כמה

מלים על התיאטרון של ברכט. לאחר שראיתי את טובי התיאטרות של אירופה, כיר לל הבימה והאולד ויג, אני תמים דעים עם כל הטוענים שהתיאטרון של ברכט הוא היחיד בעולם הראוי להקרא בשם זה. מחזה שברכט מעלה על הבמה אינו קובץ של מ' לים הפורזות והמתכוננות באוויר, אלא ד' בר חי ורוחח ובעל משמעות. חזרה על מחזה נמשכת 52 עד 53 שבועות. אין מקום לאימפרוביזציה. אם השחקן מעשן סיגריה על הבמה, אומרים לו באיוו אצבע להתני את האפר. לא סומכים עליו.

לאחר 52 שבועות, כאשר נדמה לברכט שהמחזה קצת מוכן, הוא מעלה אותו ב' פני הקהל. כך הוא נוהג מיום שהעלה את אופרה בגרוש.

ערב ערב נוכח בהצגה מספק אמנותי. אם השחקן שכה באיוו אצבע להתני את הא' פרי, הוא מקבל מכתב, עם העתק להנהי' לה, ומיד מפסיקים את ההצגות ועור' כים שוב חזרה.

ניצלתי את ההזדמנות לחקור איש רוח החי מעבר זה של מסך הברזל על החיים בעבר זה. "גברת האופטמן, התוכלי לומר לי מהם לדעתך התפקידים, האפשרויות והמגבלות כ' יום בפני מחנכי הציבור בגרמניה המזר' חזית?"

מוכרחים לאחד את גרמניה.

התפקידים הם עצומים. הנאצים הר' רור הזה אין כמעט ברירה אלא לחת. אגוד' נו מתרכזים בנוער. גם שם קשה, אך יש תקווה ויש גם סירות. פתחנו במערכת חינוך נמרצת, כדי לעקור מהשורש את המושגים הגזעניים והלאומניים. הוצאנו ספ' רות, השתדלנו לרכו אינטליגנציה. אבל חס' דה לנו הנהגה. מפני שמספרם של האנשים בגיל 40-60 המסוגלים לתת משהו למישהו הוא עלוב ביותר. הם נהרגו כולם. אנו מעטים נגד רבים.

האפשרויות הניתנות לנו הן עצומות. התיאטרון נתמך על-ידי הממשלה. מה ש' נדרש מאתנו הוא ביצוע טוב בעל רמה. אנו משתדלים לעשות זאת. מותר לנו לה' ציג ככל העולה על רוחנו. מפרי עטם של מחברים מזרחיים או מערביים. מותר לנו גם להעסיק במאים או שחקנים ללא הבדל הש' תיכיות או השקפה פוליטית. אנו מעסיקים והעסקנו אורחי גרמניה המערבית, בלתי קומוניסטים, מסיבות שנראו לנו. מבחינה זו האוטוריטה של ברטולד ברכט עומדת למעלה מכל הוראה או פקוח."

"מהי עמדתך לבעיית איחוד גרמניה?" "אנו מוכרחים לאחד את גרמניה. המ' צב הוא בלתי נורמלי ובלתי רצוי. איננו רוצים שהנוער שלנו יעבור בערב לאיזור המערבי כדי לראות סרטים אמריקאיים ו' לרקוד במסבאות. אתנו מטילים עליהם תפ' קידים עצומים של בניה ושיקום, ומשתד' לים לחנך אותם בהתאם לתפקידים אלה. האמריקאים מנהלים תעמולה עזה לערוק. העריקים נהנים מתמיכה חמרית, ונשלחים

בחזרה למטרות חבלה. עלינו לבזבז אנרגיה רבה מדי למלחמה בתעמולה זו, ואנרגיה זו דרושה לנו למטרות אחרות." מסרתי את דבריה של הגברת האופטמן בלשונם וברוחם. היא קומוניסטית פעילה, ומה שהיא אומרת הוא תעמולה. אבל היום הכל תעמולה, אפילו התנ"כ. דבר אחד אני יכול להגיד: בגרמניה המערבית הרגשתי כל הזמן רגש בחילה עז מעורב בצמרמורת קרה בעמוד השדרה. המקום היחיד בו ראי' תי אנשים בעלי תרבות מערבית נאורה הוא בכרלין המזרחית. היתה לי ההזדמנות ה' נדירה לשוחח עם אנשים ש'30 שנות זה' מה לא השפיעו עליהם במאומה, והם נשא' רו גרמנים טובים ותרבותיים כמו לפני הנאצים. רק קצת יותר עצובים, אולי.

חזרתי מערבה. איש לא חטף אותי. כמה נערות ניסו, אמנם, אבל לא הצליחו. בע' לת המלון שלי, בקורפירסטנדום, נתנה לי שני כרטיסי ביקור למסור לישראלים ש' יוזמנו לברלין, והכלב שלה לא נבח לי ברכת פרידה, מפני שהוא החזיק כדור גומי עצום בפיו. לא קניתי אף תותח, מפני שלא היה לי כסף. קניתי ספר רישומים של ז'ירו, גרוס, שנבלה בעצמו כל כך מהרישומים שלו עד שלא חזר עד היום לגרמניה. נכנסתי יחד למטוס, ובהנובר נכנסתי לרכבת ההולכת ל' פאריס.

לא לבעלי דרכון ישראלי

יינו שנים כתא. הבחור שישב לידי ה' הוציא מכיסו דרכון ישראלי, כרטיס אניה של שוהם וספר בעברית. הים האכזרי. בכל זאת לא אמרתי לו כלום ולא שאלתי אותו מאיפה הוא. כעבור חשע שעות, בביקורת הדרכונים, הוא הביט עלי בפליאה עצומה.

כעבור עוד שבע או שמונה שעות מצאתי את עצמי בטעות בארץ שמעולם לא רציתי לשהות בה אפילו חמש דקות. איש במדים נכנס לקרון ושאל אותי איפה הויזה הבל' גית שלי. אמרתי לו שלא ידעתי שאני ב' בלגיה, ושהגרמנים הכניסו אותי בטעות לתוך הרכבת הלא נכונה. הוא לא רצה אפילו לשמוע, ואמרתי לו כל מה שאני חושב. זה היה קצר, אבל מלא תוכן. החזירו אותנו לגרמניה, ושם בתחנת ה' גבול מצאנו עוד איוה 50 או 60 בעלי דרכון ישראלי, עם פיאוז או בלי, דוברי אידיש, והלכנו כולנו לקונסוליה הבלגית, שילמנו מרק אחד תמורת ויזה וחזרנו ל' בלגיה. הם יכלו לעשות אותו דבר ב' תוך הרכבת, כמו שעושים בכל ארץ, אבל לא לבעלי דרכון ישראלי.

בליו' יצאתי לטייל קצת, וראיתי ברחוב הראשי את התמונה שאני מצרף כאן. מה עושות הדמויות הללו בתוך חלונות הרא' וזה הוא ענינה הפנימי של בלגיה ואיני רוצה להרוץ משפט, אבל עכשיו אני מבין הכל. בכל זאת טוב שתקעו את בלגיה בין גרמניה וצרפת, מפני שכך המערב הוא לפ' חות קצת הדרגתי. והייתי מוכן בהחלט לעזוועו הנעים לראות שוב את פאריס.

